

I. Közigazgatási hatósági eljárás

A szociális ügyintézés során az ügyfeleknek, illetve a velük foglalkozó szociális munkásoknak különböző hivatalokkal, hatóságokkal kell együttműködni a különféle iratok kiállítása, pótlása, igazolások beszerzése, a jogosultságok megállapítása érdekében. Ezért kiemelten fontos, hogy a segítők ismerjék a működésükre vonatkozó alapvető szabályokat, eljárásmodokat. Kézikönyvünk első fejezete ebben kíván segítséget nyújtani.

- **2004. évi CXL. törvény - a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól**

A 2004. évi CXL. törvény - a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (a továbbiakban Ket.) - rendelkezéseit alapelveként kell figyelembe venni minden **közigazgatási hatóság által folytatott eljárás során**.

A törvény felsorolja azokat az eljárásokat, amelyekre a Ket. nem vonatkozik, ezek a **kivett eljárások** (szabálysértési ügyek, állampolgársági ügyek, választási eljárás, népszavazás előkészítése és lebonyolítása, területszervezési eljárás), illetve azokat is, amelyek részletszabályai a Ket.-től eltérhetnek, ezek a **részlegesen kivett vagy külön tartott eljárások**, melyekben a Ket. tulajdonképpen másodlagos joganyagként funkcionál. Ezek közül a számunkra legfontosabbak a **menedékjogi** eljárással, társadalombiztosítás ellátásaival, korhatár előtti ellátással szolgálati járandósággal kapcsolatos ügyek.

Minden más esetben, a hatósági ügyekben a Ket. rendelkezéseit kell alkalmazni, kivéve, ha maga a Ket. nem engedi meg az adott részletszabállyal kapcsolatban való eltérést.

Hatósági ügy minden olyan ügy, amelyben a **közigazgatási hatóság ügyfelet érintő jogot** vagy **kötelességet állapít meg, adatot, tényt** vagy **jogosultságot igazol, hatósági nyilvántartást vezet, vagy hatósági ellenőrzést végez.**

Közigazgatási hatóságnak minősül az **államigazgatási szerv**, a helyi **önkormányzat képviselő-testülete** (a megyei önkormányzat közgyűlése is), a **polgármester** (főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke), a **jegyző** (főjegyző), a **polgármesteri hivatal ügyintézője, valamint** törvény vagy kormányrendelet által közigazgatási hatósági jogkör gyakorlására feljogosított **egyéb szervezet, köztestület vagy személy.**

Alapelvek

A hatósági eljárás **alapelveivel** nem lehetnek ellentétesek a hatóságok, illetve az ügyfelek cselekedetei. Ezek megsértése esetén a hatóság súlyos eljárási hibát vét, amely megalapozhatja a sikeres fellebbezést is. Ezek közül a legfontosabbak:

A törvényesség elve - a jogszabályi rendelkezések megtartásának és megtartatásának követelménye.

A hivatalbóliség elve - külön kérés nélkül is megindul, illetve végbe megy egy-egy eljárás. (Kivételt képeznek a csak kérelemre induló eljárások).

A rendeltetészerű joggyakorlás elve - a hatóság kizárólag joghatósága, hatásköre és illetékessége körében járhat el, és a joghatósággal rendelkező hatóság illetékességi körén belül köteles hatáskörével élni, valamint a hatóság hatáskörét köteles rendeltetészerűen gyakorolni.

A ténszerűség elve - a hatóság az eljárás során az érintett ügyre vonatkozó tényeket veszi figyelembe, minden bizonyítékot súlyának megfelelően értékeli, döntését valóságú tényállásra alapozza.

A jóhiszeműség elve - az ügyfél köteles jóhiszeműen eljárni. Magatartása nem irányulhat a hatóság megtévesztésére vagy a döntéshozatal, illetve a végrehajtás indokolatlan késleltetésére. Az ügyfél jóhiszeműségét az eljárásban vélelmezni kell, a rosszhiszeműség bizonyítása a hatóságot terheli.

A kárfelelősség elve - a hatóság a nem jogszabályszerű eljárással okozott kárt a polgári jog szabályai szerint megtéríti.

A tisztességes eljáráshoz való jog - az ügyfeleket megilleti a tisztességes ügyintézéshez, a jogszabályokban meghatározott határidőben hozott döntéshez való jog, és az eljárás során az anyanyelv használatának joga.

Az ügyfélnyilvánosság elve és a tájékoztatási kötelezettség - hatóság az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője számára biztosítja, hogy jogaikról és kötelezettségeikről tudomást szerezzenek, és előmozdítja az ügyféli jogok gyakorlását.

A költségtakarékosság elve - a hatóság a költségtakarékosság és a hatékonyság érdekében úgy szervezi meg a tevékenységét, hogy az az ügyfélnek és a hatóságnak a legkevesebb költséget okozza, és az eljárás a lehető leggyorsabban lezárható legyen.

Az ügyfeleket megilleti a **pártatlan eljáráshoz való jog**, és a törvény előtti egyenlőség. Ügyeiket indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás nélkül kell elintézni. A hatósági eljárásban tilos minden olyan különbségtétel, kizárás vagy korlátozás, amelynek célja vagy következménye a törvény előtti **egyenlő bánásmód megsértése**.

Hatáskör és illetékesség

A hatóság a **hatáskörébe tartozó ügyben illetékességi területén köteles eljárni**. A hatóság **hatáskörét** jogszabály állapítja meg. Ha jogszabály másként nem rendelkezik, az azonos hatáskörű hatóságok közül az a hatóság jár el, amelynek illetékességi területén az ügyfél lakóhelye, tartózkodási helye, ennek hiányában értesítési címe van. Ha az ügyfél lakcíme ismeretlen, az **illetékességet** az ügyfél utolsó ismert hazai lakcíme alapján kell megállapítani. Ennek hiányában - ha jogszabály másként nem rendelkezik - az eljárásra az adott ügyfajtában a fővárosban eljárásra jogosult hatóság, jegyző hatáskörébe tartozó ügyben a fővárosi főjegyző az illetékes.

A KET illetékességi rendelkezések esetében megengedi, hogy más jogszabályok eltérjenek tőle. Ilyen **eltérő illetékességi rendelkezések** vonatkoznak például a szociális igazgatási eljárásokra és a gyermekvédelmi támogatásokra. Az eltérő rendelkezéseket Kézikönyvünk adott fejezeteiben bemutatjuk.

Az ügyben illetékességgel rendelkező azonos hatáskörű hatóságok közül az ügyfél kérelmének hiányában az jár el, amelynél az eljárás előbb indult meg (**megelőzés**). Ha a hatóság megállapítja, hogy az ügyben más hatóság a megelőzés alapján már eljár, vagy eljárás van folyamatban, saját eljárását megszünteti, illetve szükség esetén a döntését visszavonja.

Ha a hatóság **eljárási köteletségének nem tesz eleget** (a hivatal hallgatása), a felügyeleti szerve az erre irányuló kérelem megérkezésétől vagy a hivatalos tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül kivizsgálja a mulasztás okát, és a mulasztó hatóságot az eljárás során kívüli lefolytatására utasítja. Ha a megállapított

újabb határidő eredménytelenül telt el, a felügyeleti szerv az eljárásra haladéktalanul a mulasztóval azonos hatáskörű másik hatóságot jelöl ki.

Az ismételten mulasztó hatóságtól **az ügy nem vonható el**, és az eljárásra más hatóság nem jelölhető ki, ha a hatóság hatásköre **hatósági igazolvány** vagy **hatósági bizonyítvány kiadására, hatósági nyilvántartás vezetésére** terjed ki, **vagy** ha **hatásköre kizárólagos**. A hatóság legkésőbb a felügyeleti szerv utasításától számított tizenöt napon belül köteles eleget tenni elmulasztott kötelezettségének.

Az **önkormányzati hatóság** hallgatása estén a fővárosi és megyei kormányhivatal felhívja a mulasztó tisztségviselőt vagy testületet, hogy soron kívül, de legkésőbb harminc napon belül folytassa le az eljárást. Ha ez nem vezet eredményre, az ügyfél illetve a kormányhivatal, vagy - ha az adott ügyben nincs felügyeleti szerv, vagy az intézkedési, eljárási kötelezettségének nem tesz eleget - az ügyfél kérelmére a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság kötelezi a hatóságot az eljárás lefolytatására.

Hatáskör vagy illetékesség hiányában a hatóság a kérelmet és az ügyben keletkezett iratokat haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem megérkezésétől, folyamatban levő ügyben a hatáskör és illetékesség hiányának megállapításától számított nyolc napon belül átteszi a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz.

Ha ugyanabban az ügyben több hatóság állapította meg hatáskörének és illetékességének **hiányát**, és emiatt az eljárás nem indulhat meg vagy nincs folyamatban, vagy **több hatóság állapította meg hatáskörét és illetékességét**, és a megelőzés alapján nem lehet eldönteni, hogy melyikük jogosult az eljárásra, az érdekelt hatóságok kötelesek egymás között 8 napon belül megkísérelni a **vita eldöntését**.

Az **egyeztetést** annak a hatóságnak kell **kezdeményeznie**, amelyiknél az eljárás később indult meg, amelyik hatáskörének és illetékességének hiányát később állapította meg, vagy amelyik hatóságnál az ügyfél az egyeztetés lefolytatása iránti kérelmét benyújtotta. Ha az egyeztetés **sikerrel járt**, az a hatóság, amely a továbbiakban nem jár el, a folyamatban lévő eljárást megszünteti, vagy az eljárás során hozott döntését visszavonja, és az ügy iratait és bizonyítékait átteszi az eljárást lefolytató hatósághoz. Ha az **egyeztetés nem vezet eredményre** az eljáró hatóságot illetékességi összeütközés esetén 15 napon belül a legközelebbi közös felügyeleti szerv, ennek hiányában a vita eldöntését kérő hatóság működési területe szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal, hatásköri összeütközés esetén a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jelöli ki.

A hatóság **hatáskörét** és **illetékességét** az eljárás minden szakaszában hivatalból **köteles vizsgálni**. A hatóság az illetékességi területén kívül akkor végezhet eljárási cselekményt, ha ezt törvény vagy kormányrendelet lehetővé teszi. Fővárosi kerületi hatóság a főváros egész területén végezhet eljárási cselekményt.

Jogsegély

Belföldi jogsegélyt akkor lehet kérni, ha az ügyben a hatóság illetékességi területén kívül kell valamely eljárási cselekményt elvégezni, vagy azt az ügyfél jogos érdeke, vagy a költségtakarékosság indokolja, illetve az ügy elbírálásához olyan adat vagy irat szükséges, amellyel más hatóság rendelkezik. A megkeresést a kérés megkeresett szervhez történő beérkezését követően tizenöt napon belül, adat vagy iratszolgáltatás esetén nyolc napon belül, ha a kért adat elektronikus nyilvántartásban áll rendelkezésre, és a hatóságok közötti elektronikus kapcsolattartás lehetséges, öt napon belül kell teljesíteni. Amennyiben szükséges, lehetőség van **nemzetközi jogsegély** igénybe vételére is, ha Magyarországnak valamely állammal közigazgatási jogsegélyegyezménye

van, vagy az államok között viszonzási gyakorlat áll fenn, vagy többoldalú nemzetközi szerződés ezt lehetővé teszi.

Kérelem

A hatósági eljárás az ügyfél kérelmére vagy hivatalból indul meg. A szociális ügyintézés során előforduló hatósági eljárások általában **kérelemre** indulnak meg. (Kivétel például a pénzbeli szociális ellátások jogszabályban előírt felülvizsgálata, melyet hivatalból indít meg a hatóság.) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, kérelmet **szóban** vagy **írásban** lehet benyújtani. Jogszabály előírhatja, hogy az ügyfél a kérelmét **formanyomtatványon** nyújtsa be. A kérelemhez **csatolni kell** a jogszabályban előírt mellékleteket. Mellékletként **nem lehet** az ügyféltől szakhatósági állásfoglalás vagy előzetes szakhatósági hozzájárulás csatolását kérni.

Az ügyfél azonosításához szükséges adatok kivételével az ügyféltől **nem kérhető olyan adat igazolása**, amely nyilvános, vagy amelyet valamely hatóság, bíróság jogszabállyal rendszeresített nyilvántartásának tartalmaznia kell. Különleges adatok esetén az ügyfél kérheti, hogy az adattal rendelkező szerv az adatot az általa megjelölt hatóságnak továbbítsa. Az adatszolgáltatás iránti kérelmet nyolc nap alatt kell teljesíteni.

A kérelmet **tartalma szerint kell elbírálni** akkor is, ha az nem egyezik az ügyfél által használt elnevezéssel.

A kérelmekbe érdemes **a lehető legtöbb körülményt a legrészletesebben** beleírni (pl. az ügyfél lakcímadatai, tényleges tartózkodási helye, az ügyre vonatkozó előzmények), és kérni, hogy amennyiben további adatokra, igazolásokra van szükség, akkor azt a hivatal saját hatáskörben szerezzé be, mert ez megkönnyíti a hatósági eljárás megindítását, lefolytatását.

Amennyiben esetleg a kérelmet az ügyféltől - a Ket-tel ellentétesen - nem veszik át, érdemes a hivatalhoz **postán beküldeni**, ez esetben kötelező a hatósági eljárás megindítása.

Ha a jogszabály másként nem rendelkezik, az ügyfél az **elsőfokú eljárás megindítására irányuló kérelmét** az eljárásra hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságnál, rendeletben meghatározott ügyekben a kormányablakban, vagy ha jogszabály azt nem zárja ki, lakcíme vagy munkahelye szerinti székhelyű, azonos hatáskörű hatóságnál, ennek hiányában pedig a lakcíme vagy munkahelye szerint illetékes jegyzőnél is **előterjesztheti**, aki azt továbbítja a hatáskörrel rendelkező illetékes hatósághoz.

Az ügyfél az eljárás megindítására irányuló kérelmét a határozat vagy az eljárást megszüntető végzés jogerőre emelkedéséig **visszavonhatja**.

Hiánypótlás

Az eljáró hatóság a kérelem megérkezését követően haladéktalanul ellenőrzi, hogy a kérelem megfelel-e a formai követelményeknek, illetve a jogszabályban előírt mellékleteket csatolták-e? Ha nem felel meg, a hatóság nyolc napon belül - megfelelő határidő megjelölése és a mulasztás következményeire történő figyelmeztetés mellett - **hiánypótlásra** hívja fel az ügyfelet. Nem bocsátható ki hiánypótlási felhívás olyan adat igazolására vagy melléklet csatolására, amelyet a hatóságnak kell beszereznie. Törvény vagy kormányrendelet a hiánypótlási felhívás kibocsátására nyolc napnál hosszabb határidőt is megállapíthat.

Igazolási kérelem

Aki az eljárás során valamely határidőt önhibáján kívül elmulasztott, igazolási kérelmet terjeszthet elő. Az igazolási kérelmet a mulasztásról való tudomásszerzést vagy az akadály megszűnését követő nyolc napon belül, de legkésőbb az elmulasztott határnaptól vagy az elmulasztott határidő utolsó napjától számított hat hónapon belül lehet előterjeszteni. Az **igazolási kérelemmel** egyidejűleg pótolni kell az elmulasztott cselekményt is. Ha a hatóság az igazolási kérelemnek helyt ad, a benyújtó személyt olyan helyzetbe kell hozni, mintha nem mulasztott volna.

Eljárás

A hatóság a kérelmet **érdemi vizsgálat nélkül**, nyolc napon belül **elutasítja**, ha:

- az eljárásra magyar hatóságnak nincs joghatósága,
- a hatóságnak nincs hatásköre vagy nem illetékes, és a kérelem áttételének nincs helye,
- a kérelem nyilvánvalóan lehetetlen célra irányul
- jogszabály a kérelem előterjesztésére határidőt vagy határnapot állapít meg, és a kérelem idő előtti vagy elkésett,
- a hatóság a kérelmet érdemben már elbírálta, és a tényállás és jogi szabályozás változatlan, és újrafelvételnek nincs helye,
- a kérelem nem az előterjesztésére jogosulttól származik,
- a kérelem tartalmából megállapítható, hogy az ügy nem hatósági ügy.

A hatóság az eljárást **megszüntetheti** ha:

- a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának lett volna helye, de ez az eljárás megindítását követően jutott a hatóság tudomására,
- az eljárás kérelemre indult, és az ügyfél kérelmét visszavonta,
- az ügyfél halála következtében az eljárás oka fogyottá vált, és jogutódlás sem következett be, az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn,
- az ügyfél a kérelmére indult eljárásban a képviselőt visszautasította, és a hatóság felhívására sem gondoskodik a képviselő-ellátásra alkalmas személy meghatalmazásáról, vagy nem jár el személyesen,
- ha jogszabályváltozás miatt az ügy elbírálása a továbbiakban már nem hatósági hatáskörbe tartozik,
- az ügyfél a hiánypótlásra való felhívásnak nem tett eleget, és a határidő meghosszabbítását sem kérte, illetve nyilatkozattételének elmaradása megakadályozta a tényállás tisztázását,
- az eljárásért illetéket vagy igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni, és az ügyfél a fizetési kötelezettségének a hatóság erre irányuló felhívása ellenére nem tesz eleget, és költségmentességben sem részesül.

Ha az ügy érdemi eldöntése olyan kérdés előzetes elbírálásától függ, amelyben az eljárás más szerv hatáskörébe tartozik, vagy ugyanannak a hatóságnak az adott ügygel szorosan összefüggő más döntése nélkül nem dönthető el, a hatóság az eljárást felfüggeszti. **Az eljárás felfüggesztésekor** minden határidő megszakad, és az eljárás felfüggesztésének megszüntetésekor az ügyintézési határidő kivételével újra kezdődik. A felfüggesztés időtartama alatt megtett valamennyi eljárási cselekmény hatálytalan, kivéve azokat, amelyek a felfüggesztési ok megszüntetésére irányulnak. A hatóság ez esetben is dönthet úgy, hogy a folyamatban lévő eljárási cselekményeket és az azok teljesítésére megállapított határidőket az eljárás felfüggesztése nem érinti.

Ügyintézési határidő

Az **ügyintézési határidő** a kérelemnek az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz történő megérkezését követő napon **kezdődik**. A fellebbezés elbírálására jogosult hatóság és a felügyeleti szerv eljárása esetén, valamint a megismételt eljárásban az ügyintézési határidő az ügy összes iratának az eljárásra jogosult hatósághoz érkezését követő napon kezdődik.

A hatóság vezetője - ha azt jogszabály nem zárja ki - az ügyintézési határidőt annak letelte előtt kivételesen indokolt esetben egy alkalommal, legfeljebb **huszonegy** nappal **meghosszabbíthatja**.

A **szakhatóság eljárására** irányadó **ügyintézési határidő** tizenöt nap. Kivételesen indokolt esetben - amennyiben azt jogszabály nem zárja ki - a szakhatóság vezetője a szakhatósági eljárásra irányadó határidőt annak letelte előtt egy alkalommal legfeljebb tizenöt nappal meghosszabbíthatja, és erről az ügyfelet és a megkereső hatóságot értesíti.

A határozatot, az eljárást megszüntető végzést, valamint a másodfokú döntést hozó hatóságnak az első fokú döntést megsemmisítő és új eljárásra utasító végzését **huszonegy napon belül** kell meghozni, és gondoskodni a döntés közléséről. Ennél rövidebb **határidőt** bármely jogszabály, hosszabbat pedig törvény vagy kormányrendelet állapíthat meg. Ha jogszabály ezt nem zárja ki, **az ügyintézési határidőbe nem számít be:**

- a hatásköri vagy illetékességi vita egyeztetésének, valamint az eljáró hatóság kijelölésének időtartama,
- a jogsegélyeljárás időtartama,
- adatnak a nyilvántartásból történő beszerzéséhez szükséges idő
- a hiánypótlásra irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő,
- a szakhatóság eljárásának időtartama,
- az eljárás felfüggesztésének időtartama,
- a hatóság működését legalább egy teljes napra ellehetlenítő üzemzavar vagy más elháríthatatlan esemény időtartama,
- a szakértői vélemény elkészítésének időtartama, és a hatósági megkeresés vagy a döntés postára adásának napjától annak kézbesítéséig terjedő időtartam.

Ha a hatóság **testületi szerv huszonegy** napon belül, vagy ha ez nem lehetséges, a határidő letelte utáni első testületi ülésen, legkésőbb azonban két hónapon belül határoz.

Ha a hatóság a rá irányadó **ügyintézési határidőt** az ügyfélnek és az eljárás egyéb résztvevőjének fel nem róható okból **túllépi**, köteles az ügyfél által az eljárás lefolytatásáért megfizetett illetéknek vagy díjnak megfelelő összeget, ha pedig az ügyintézés időtartama meghaladja az irányadó ügyintézési határidő kétszeresét, az ügyfél által az eljárás lefolytatásáért megfizetett illetéknek vagy díjnak megfelelő összeg kétszeresét az ügyfél részére visszafizetni.

A határozat tartalma

A hatóság az ügy érdemében **határozatot** hoz, az eljárás során felmerült minden más kérdésben **végzést** bocsát ki. A **határozatnak** a kötelező formai elemek mellett **tartalmaznia kell** a rendelkező részben a hatóság döntését, és a jogorvoslat lehetőségéről való tájékoztatást, az indoklási részben a megállapított tényállást, az elfogadott bizonyítékokat és azokat a jogszabályhelyeket, amelyek alapján a hatóság a határozatot hozta. Indokolást és a jogorvoslatról való tájékoztatást nem tartalmazó egyszerűsített döntés hozható, ha a hatóság a

kérelemnek teljes egészében helyt ad, és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél. A **végzésnek** a formai elemek mellett **tartalmaznia kell** a hatóság döntését, és a jogorvoslat lehetőségéről való tájékoztatást és azokat a jogszabályhelyeket, amelyek alapján a hatóság a végzést hozta.

Ha jogszabály lehetővé teszi, az elsőfokú hatóság a hatáskörébe tartozó ügynek a közérdek és az ügyfél szempontjából is előnyös rendezése érdekében határozathozatal helyett az ügyféllel **hatósági szerződést** köthet. Hatósági szerződés csak írásban köthető.

A **határozatot közölni kell** az ügyféllel és azzal, akire nézve jogot vagy kötelezettséget állapít meg, az ügyben eljáró szakhatósággal és a jogszabályban meghatározott más hatósággal vagy állami szervvel. A végzést azzal kell közölni, akire nézve rendelkezést tartalmaz, valamint azzal, akinek jogát vagy jogos érdekét érinti.

Kézbesítés

Ha a postai úton történő kézbesítés azért hiúsul meg, mert a címzett a küldeményt nem veszi át, az iratot a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni. Ha az irat a hatósághoz „nem kereste” jelzéssel érkezik vissza, a postai kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon **kézbesítettnek kell tekinteni**. Erről a hatóság a **kézbesítési vélelem** beálltát megalapozó irat megküldésével tíz napon belül értesíti az ügyfelet. A **kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet** a címzett a kézbesítési vélelem beálltáról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, de legkésőbb a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül terjeszthet elő. A kérelemben elő kell adni azokat a tényeket, illetve körülményeket, amelyek a kézbesítés szabálytalanságát igazolják vagy az önhiba hiányát valószínűsítik. Ha a kérelemnek a hatóság helyt ad, a benyújtó személyt olyan helyzetbe kell hozni, mintha nem mulasztott volna. A kérelmet az a hatóság bírálja el, amelyik a kézbesítés tárgyát képező iratot kiadta.

Fellebbezés

Az ügyfél az elsőfokú **határozat ellen** fellebbezhet. A **fellebbezési jog** nincs meghatározott jogcímmel kötve, fellebbezni bármely okból lehet, amelyre tekintettel az érintett a döntést sérelmesnek tartja. A **végzések** általában nem fellebbezhetőek, kivételként önálló **fellebbezésnek** van helye például:

- a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító,
- az eljárást megszüntető, az eljárás felfüggesztése tárgyában hozott,
- a fellebbezési határidő elmulasztása miatt benyújtott igazolási kérelmet elutasító,
- az eljárási költség megállapításával kapcsolatos, illetve a költségmentesség iránti kérelmet elutasító, módosító vagy visszavonó első fokú végzés ellen.

A fellebbezést - ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik - a döntés közlésétől számított **tizenöt napon belül** lehet előterjeszteni. A fellebbezésre jogosult e határidőn belül a fellebbezési jogáról szóban vagy írásban lemondhat. A szóban történő lemondást jegyzőkönyvbe kell foglalni. A fellebbezési jogról történő lemondó nyilatkozat nem vonható vissza.

Nincs helye fellebbezésnek, ha:

- az ügyben törvény azt kizárja,
- valamely adatnak, ténynek vagy jogosultságnak a hatósági nyilvántartásba mérlegelés nélküli bejegyzése történt,

- az első fokú döntést miniszter, a PSZÁF elnöke, autonóm államigazgatási szerv vagy kormányhivatal vezetője hozta,
- az első fokú döntést központi államigazgatási szerv vezetője hozta, amennyiben törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik.

A megtámadott döntésben foglalt jogok nem gyakorolhatók, és a fellebbezésnek a döntés végrehajtására **halasztó hatálya van**, kivéve, ha a hatóság a döntést a végrehajthatónak nyilvánította. A határozatban foglaltakat teljesíteni kell, ha az ügyfél javára megállapított pénzbeli ellátást tartalmaz, és az ügyfél fellebbezése csak a megállapított összegben felüli többletigényre vonatkozik.

A **fellebbezést** annál a hatóságnál kell **előterjeszteni**, amely a megtámadott döntést hozta. A fellebbezésben új tények és bizonyítékok is felhozhatók. A fellebbezést az ügy összes iratával nyolc napon belül fel kell terjeszteni a fellebbezés elbírálására jogosult hatósághoz, **kivéve**, ha a hatóság a megtámadott döntést a fellebbezésben foglaltaknak megfelelően **kijavítja**, kiegészíti, **módosítja**, visszavonja, vagy a fellebbezést **érdemi vizsgálat nélkül elutasítja**. Érdemi vizsgálat nélkül akkor lehet elutasítani a fellebbezést, ha az elkésztett, nem a fellebbezésre jogosulttól származik, önálló fellebbezéssel meg nem támadható végzés ellen irányul, vagy törvény indoklási kötelezettséget ír elő, és az hiányzik.

Ha a fellebbezés alapján a hatóság megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, azt módosítja, vagy visszavonja. A hatóság a döntést akkor is visszavonhatja, illetve módosíthatja, ha a kérelemben foglaltakkal egyetért, feltéve, hogy az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél.

A másodfokú döntést hozó hatóság a döntést helybenhagyja, megváltoztatja, vagy megsemmisíti. Ha a **másodfokú döntés** meghozatalához nincs elég adat, az első fokú döntést hozó hatóságot új eljárásra utasíthatja, vagy a bizonyítási eljárást maga végzi el, és ennek alapján dönt. A megismételt eljárásban az első fokú döntést hozó hatóságot a másodfokú végzés rendelkező része és indokolása köti.

Bírósági felülvizsgálat

Az önállóan nem fellebbezhető végzések kivételével a **döntés bírósági felülvizsgálata** kezdeményezhető, ha a hatósági eljárásban a fellebbezésre jogosultak valamelyike a fellebbezési jogát kimerítette, vagy a fellebbezés törvény rendelkezései szerint kizárt. Ha a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság az ügy érdemében határozott, a hatóságnál ugyanabban az ügyben azonos tényállás mellett nincs helye új eljárásnak. A hatóságot a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság határozatának rendelkező része és indokolása köti, a megismételt eljárás és a döntéshozatal során annak megfelelően jár el.

Újrafelvételi eljárás

Ha az ügyfélnek a határozat jogerőre emelkedését követően jut tudomására már meglévő, de az eljárásban el nem bírált lényeges tény, adat vagy más bizonyíték, tizenöt napon belül **újrafelvételi kérelmet** nyújthat be. A hatóság a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, ha:

- a határozat meghozatala után bekövetkezett tényen, illetve a jogi szabályozásban bekövetkezett változáson alapul,
- az ügyben bírósági felülvizsgálat van folyamatban, illetve felülvizsgálat során a bíróság határozatot hozott,
- a határozat jogerőre emelkedésétől számítva hat hónap eltelt,

- az újrafelvételi kérelem benyújtását törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet kizárja.

Az újrafelvételi eljárásban a hatóság a jogerős határozatot módosíthatja, visszavonhatja, vagy az utóbb ismertté vált tényállásnak megfelelő új döntést hozhat. Ha a hatóság az újrafelvételi kérelemnek helyt ad, az ügyfelet olyan eljárásjogi helyzetbe kell hozni, mint amilyenben akkor lenne, ha már a korábbi határozat meghozatalakor ismerte volna az újrafelvételi eljárás alapjául szolgáló tény, adatot vagy bizonyítékot.

II. A szociális törvény speciális eljárási szabályai és fogalmai

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

A szociális törvény (a továbbiakban: Szt.) illetékességi szabályai a Ket. illetékességi szabályaitól jelentősen eltérnek. Az Szt. nem alkalmazza a Ket-ben rögzített értesítési cím, és az utolsó bejelentett lakóhely definíciót, ugyanakkor a Ket. nem ismeri a Szt-ben definiált hajléktalan fogalmat.

A Szt-ben szereplő ellátások iránti **kérelmet** az a szociális hatáskört gyakorló szerv (képviselő testület, járási hivatal) bírálja el, amelynek illetékességi területén a kérelmező lakóhelye, vagy ha a kérelmező életvitelszerűen a bejelentett tartózkodási helyén lakik, a tartózkodási helye van.

Hajléktalan a pénzbeli és természetbeni ellátások szempontjából az, aki bejelentett lakóhellyel nem rendelkezik, kivéve azt, akinek bejelentett lakóhelye a hajléktalan szállás. A hajléktalan személyek ügyében szociális igazgatási eljárásra az a szociális hatáskört gyakorló szerv illetékes, amelynek illetékességi területét a hajléktalan személy az ellátás igénybevételekor nyilatkozatában tartózkodási helyeként megjelölte.

A települési önkormányzat tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére köteles települési támogatást megállapítani, ha annak hiánya a rászoruló életét és testi épségét veszélyezteti. A **települési támogatás megállapítása szempontjából hajléktalannak** tekinti azt, aki éjszakáit közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben tölti.

A Szt. szerint nyújtható **szociális ellátások**
pénzbeli ellátások:

- **Járási hivatal** bírálja el:
 - időskorúak járadéka
 - aktív korúak ellátása
 - foglalkoztatást helyettesítő támogatás
 - egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás
 - ápolási díj
- **Önkormányzat** képviselő testülete bírálja el:
 - települési támogatás (természetben is nyújtható)

természetbeni ellátások:

- **Járási hivatal** bírálja el:
 - közgyógyellátás
 - egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság
- **Önkormányzat** képviselő testülete bírálja el:
 - köztemetés